

u to zamršeno kolo. Tako počinju njegova putovanja, nalaženja i gubljenja traga nestale knjige. Avantura traje proputovanjem dobrog dijela Azije, Afrike i Evrope, pri čemu se pred čitaocem odvijaju zanimljivi događaji. Zapravo, više su to zanimljivi doživljaji, prožeti opisima tih krajeva, ljudi, njihovih običaja i svekolikih zbivanja.

Uporedo se odvija Balthazaereova intimna dramu, a njegova ljubav – baš kao i tražena knjiga, koju je nekad držao u rukama – nestaje mu iz zagrljaja.

Knjiga za kojom Balthazaere traga nosi naslov Stoto ime. To se, zapravo, odnosi na veliku tajnu koja je potvrđena islamskim učenjem o postojanju stotog Allahovog imena. Poznato je, naime, devedeset devet Allahovih imena, pravilnije rečeno devedeset devet lijepih Allahovih imena (el-esmau-l-husna), a samo rijetkima se otkriva i skriveno stoto ime. To, inače, predstavlja veliku temu od objave islama sve do danas i njome se mnogi bave, s različitim pobudama i rezultatima, od spekulacija, misticizma i senzacionalizma do velikih rasprava među najvećim alimima.

Nova knjiga Amina Maaloufa je u mnogim zemljama postala bestseller. U Turskoj je doživjela veoma veliki broj izdanja, i to pod baš naslovom Allahovo stoto ime.

Posebno je bitno istaći prijevod ove knjige s francuskog originala na bosanski jezik. Za razliku od dosadašnjih, manje ili više, da tako kažem, publicističkih prijevoda Maaloufovih knjiga, u kojima smo više bili usmjereni samo na praćenje fabule, prevodilac Balthazaereovih putovanja Aida Abadžić-Hodžić približila nam je nijanse Maaloufovoga jezičkog umijeća i njegovo vrhunsko baratanje riječima u sklapanju rečenica i njihovom preplitanju.

Ta komponenta ove knjige je izuzetno bitna, pogotovo u ovome vremenu i za naše prilike u Bosni, kad se i gdje se prevodi sve i svašta, a i čini to ko god stigne i kako stigne, pa smo pri čitanju i vrhunskih književnih djela osuđeni na izrazitu prevodilačku (ne)milost.

Isnam TALJIĆ

ISKRENE PRIČE O MALIM LJUDIMA

Medžida Čehajić-Alagić: Između sna i jave, priče, Grafičar, Bihać, 2003.

Odavno s većim čitalačkim uzbuđenjem nisam pročitao knjigu koja je izvana veoma malo obećavala, kako skromnim grafičkim izgledom, tako i imenom nepoznatog izdavača, pa i mjestom objavljivanja. Doduše, Bihać, bar na prvi pogled, ne bi trebao biti kulturna provincija. Međutim, on je to, zapravo, ostao, a zahvaljujući (i) glamuroznoj postavci svoje razvikane manifestacije Bihačko kulturno ljeto. Otuda ne treba zakasnjelim djelovati ovo reagiranje na ovu knjigu, mada bi kudikamo bilo bolje da su nam prilike takve da se o njoj više čulo i u samome Bihaću, pa bi se dobar glas, zar, i ranije raširio.

Bilješka na kraju knjige osvjedočuje da je njezina autorica rođena 1940. godine u Bihaću te da je, 1964. godine, završila Medicinski fakultet u Sarajevu. Biografska konstatacija da je, u vrijeme agresije na Bosnu i Hercegovinu, uz sudjelovanje u radu humanitarnih organizacija, bila angažirana u struci i počela objavljivati priče u bihaćkim ratnim novinama Ljiljan, potvrđuje autentičnost ovih priča, odnosno njihovo moguće prepisivanje iz života.

Od ukupno 21 kratke priče, samo jedna se ne odvija u ljekarskoj sobi. U svima ostalima doktorica/autorica počinje od toga kako su se vrata otvorila i kako je u njezinu ordinaciju ušao pacijent. Tu je i neizbježna okrugla stoličica na šaraf, na koju će pacijent sjesti. Potom – potekne priča.

Iako junaci ovih priča dolaze ljekaru (ljekarki) opće medicinske prakse (a ne psihijatru) i imaju sasvim konkretne zdravstvene probleme, svi oni, nakon što prekorače prag ordinacije i prije nego što budu pregledani i dobiju konkretan lijek, otvaraju i svoju dušu, što, opet, djeluje kao svojevrstan lijek. Tako se pred čitaocem počnu odvijati životne priče o velikim patnjama malih ljudi u krajnje teškom vremenu 1992.-1995. godine. To su priče koje su dirljive,

a ne i srceprajuće, pisane s osjećajem za mjeru da se ne pređe preko granice koja strmoglavljuje u patetiku i trivijalnost.

Iako unutar iste matrice, svaka priča je roman za sebe, svaka svijet za sebe, svaka krajnje iskrena i zanimljiva. To su izvanredno uspješni književni krokiji, uzbudljiva literarna svjedočanstva o situaciji koje je sama po sebi izuzetna. Bilo je to vrijeme najveće patnje, krvi, suza i umiranja u slobodi opkoljenog Bihaćkog okruga, ali i vrijeme nade da će, uprkos svemu, ta sloboda biti odbranjena.

Hoće li sloboda umeti da peva kao sto su sužnji pevali o njoj?, pitao se Branko Miljković, a zatim se odrekao tih i drugih svojih revolucionarnih stihova, učinivši to i zato što je shvatio da je sloboda iz njegovih socrealističkih stihova, nakon perioda obnove i izgradnje, mnogo više pevala sužnjima nego što su oni zaista učinili za nju. Zatočenici slobode u Bihaću i njegovoj okolini, opisani u knjizi *Između sna i jave*, zadobili su mnogo manje od nastale slobode nego što su oni njoj pružili. Autorica je toga morala biti itekako svjesna kad je knjigu pripremila za štampu. Zato je dobro da nije uzmakla pred razočarenjem stvarnosti i što je, osam godina nakon sklapanja mira, objavila svoja sjećanja između sna i jave. Na početku je ostavila epitaf: Neka ova knjiga kao spomenik stoji tamo gdje kamen ne može, u znak zahvalnosti onima što dadoše život za ovu Bosnu.

Kad bismo mi umjeli cijeniti vrijednosti svojih ljudi, onda bi se, uz niz komplimenata o iskrenosti, dobrodušnosti, dobronamjernosti... ove knjige, uz ime doktorice Medžide Čehajić-Alagić moglo napisati i to da je to naš ženski Čehov, na čije kroki priče neodoljivo podsjećaju ovi njezini topli zapisi. Ali, uz optimizam da će nekad minuti i ovaj realni pesimizam sadašnje obnove i izgradnje, treba makar čestitati doktorici Čehajić-Alagić na njezinom literarnom prvencu i izraziti nadu da će se, prije ili kasnije, njezin trud znati cijeniti. U svakom slučaju, predstavljat će dragocijeno literarno svjedočanstvo o posljednjoj odbrani Bosne.

Isnam TALJIĆ

RIJEČ S MIMBERA U KORICAMA KNJIGE

Sulejman Bugari: Vratimo se Gospodaru, hutbe, Conectum, Sarajevo, 2005.

Bilo kako bilo, ali su izdavačke breše kod nas podignute. I, kao što je to dovelo do toga da se objavljuje i ono što svojim kvalitetom nikad ne bi došlo na red, objavljuju se i knjige onih autora kojima to pravo inače ne bi zapalo iako su ga zaslužili. Među ove druge knjige – koje su poželjne, a koje su malobrojnije – može se uvrstiti knjiga hafiza Sulejmana Bugarija *Vratimo se Gospodaru*, koju je objavio novi i poletni sarajevski izdavač Conectum, a kao urednik potpisao Enes Durmišević, dok je jedan od recenzenata Omer Nakičević, vrlo uvaženi profesor na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu.

Tako smo, u vremenu izuzetne pomodnosti i profitabilnosti izdavanja knjiga s vjerskom tematikom, dobili i ovu, koja će, nesumnjivo, naići na odziv čitalačke publike.

Kako god se to samjeravalo, vjerski život je na našim prostorima sasvim drukčiji nego prije petnaestak godina, barem kad je u pitanju njegova transparentnost. To je učinilo i da mnogi nekadašnji vjerski službenici, na ovaj ili na onaj način (od snimanja audio i vedeokaseta s ilahijama ili učenjem Kur'ana, pa sve do onih koji su se istakli u vjerskim znanostima) postanu poznati u javnosti. Među takvima je i hafiz Sulejman Bugari, nekadašnji hatib u poznatim sarajevskim džamijama Ali-pašinoj i Čaršijskoj, a sada imam, muallim i hatib mahalske džamije u starom sarajevskom naselju Vratnik, poznate iz pjesama po imenu Bijela džamija. Mnogi su ga zavoljeli, neki na njegovu popularnost gledaju i drukčije, ali je nesumnjivo da hafiz Bugari ima ne samo mnogobrojan džemat, nego i znatno širi krug publike i da puni dvorane tamo gdje gostuje na tribinama ili drži dersove (u mnogim mjestima u Bosni i Hercegovini i Sandžaku, tako i u bošnjačkoj dijaspori).

Poštovaoci predavanja hafiza Bugarija sa ovom knjigom će doći na svoje. U njoj